

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVARMEGYEI NEMZETI MUNKAPART HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre - 12 korona.
fél évre - 6 "
negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felolós szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: □ centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyilttér sora 40 fillér.

Belreformok.

(Ü. L.) Egész sora a belreformoknak vár a megoldásra. Itt van a választójogi reform sorsa! . . . Kuen-Hederváry Károly gróf a részletekről ugyan még nem nyilatkozott, de a mit nem is tehetett. A választójogi reform előmunkálatainak alapja a most januárban lefolyt népszámlálás statisztikai anyaga. Amint ennek eredményei teljesen fel lesznek dolgozva, a belügyminiszteriumban hozzáfognak a reform tervezetének megalkotásához.

A másik nagy kérdés a közigazgatási reform kérdése. A részletezésébe is belemélyedt ugyan a miniszterelnök mint belügyminiszter, az ily tárgyú felszólalásaiban, anélkül, hogy a választás vagy kinevezésről nyilatkozott volna, — de az önkormányzatot nemcsak hogy fentartja, hanem erősíteni is fogja a reform. Mely azonban míg bekövetkezik, külön törvényhozási intézkedések egész sora lesz hivatva a legsürgősebb igények kielégítésére.

A vármegyei tisztviselők státuszrendezése dolgában törvényjavaslat kerül a Ház elé. A városok segítségére számtal milliók teljes felhasználásáról is készül törvényjavaslat és lesz módja a törvényhozásnak a vidéki rendőrség egységes szervezésének megalkotásával foglalkozni. A fővárosi törvény revíziója is a tervezett reformok egyike! . . . A közrendészeti ügykörben a ezigányügy rendezésének előmunkálatai, a legújabb statisztikai anyag feldolgozásával, folyamatban vannak. A leánykereskedés és a pornográfia üldözése terén a belügyi igazgatás körébe tartozó intézkedések az igazságügyi ügykörbe tartozókkal együtt az igazságügyminiszter által benyújtott — a Ház asztalán fekvő — törvényjavaslatba foglaltattak bele. Igen jól vált be az automobil-közlekedés országos szabályozása, amit az bizonyít, hogy az automobil-közlekedés ügye azóta is rohamosan fellendült.

További reform-tervek a közrendészeti ügykörben a tűzrendészet modern szabályozása, a névmagyarosítás formáinak egyszerűsítése és még sok más. Továbbá a miniszteriumi szolgálatot a

gyakorlati étellel megfelelő reform által akarja a belügyminiszter szorosabb kapcsolatba hozni. A közegészségügyi szolgálat során az államosítás volna az ideális megoldás, de addig is beható javítások tételnek e téren. És legyen is, mert arról a kérdésről van szó, mely a nemzeti élet energiájának leghívebb fokmérője és a melynek fejlettségén és ezeltudatosságán rajta sarkal ugyszólván a nemzet egész jövője. Az egészséges test és az egészséges lélek szerves kontaktusa nemcsak a latin közmondásban él. Ennek a tételnek igazságát és jelentőséget érezzük és tudjuk, különben közegészségügyünk miatt a panasz nem kiértene állandóan s nem örködnék felletie annyira féltékenyen hogy ezen a fontos területen vajjon miben állunk még mögötte a többi művelt nemzet haladottságának és miben állunk alatta a mai tudományos színvonalnak? És hogy vajjon a hiányok pótlására megteszük-e mindazt, a mi erőinktől kitelik? . . . A belügyi költségvetés mind e kérdésekre is megnyugtató választ ad. Számszerűen azt látjuk, hogy a belügyi tereza kilencvenöt milliót meghaladó költségéből ennek közel egyharmadát a tágabb értelemben vett közegészségügyi kiadások teszik. Ami, tekintettel a közigazgatás nagy tereumára, már magában véve is teljesen kielégítő arány. Az ideai költségvetés és a kormány, mely a költségvetést ilyen koncepczióban terjesztette a törvényhozás elé, közegészségügyünket olyan magasra taksálta, a minő magasra az állam anyagi ereje csak fölért. A mi jogos igény ennek dacára még mindig teljesületlen maradt, az már nem a kormánynak a közegészségügy iránt köteles készségén és jóakarátán, hanem kizárólag csak fináncziális lehetőségen mulott.

A kilátás azonban, melyek a jelennek szóló és hangosan beszélő számok mellett a miniszterelnök nyilatkozata a tárgya tárgyalásakor a közel jövőre nyújtott, alkalmas arra, hogy a közegészségügy még kétségtelenül fennálló hiányaira nézve is a teljes megnyugvás érzését váltsa ki mindnyájunkból. A kormányt a legkomolyabban foglalkoztatja a szándék, hogy kórházépítő városoknak hathatós államsegélyvel támogatólag nyuljon a hóna alá s ezzel a lé-

tező kórházhiányon segítsen. Másrészt pedig a kórházsegélyektől már a jövő évben teljesen elkülöníti a betegápolási költségeket, nehogy az utóbbiak a tényleges kórházsegélyeket ezen'ul hátrányosan befolyásolhassák. A községi és körorvosok anyagi helyzetén, a mi a közegészségügy helyes szolgálatával olyan szoros kapcsolatban van, dijaik már megállapított új szabályozásának életbe léptetésével és körzeteik megfelelő és kényelmesebb kikerekítésével fog tete-meset lendíteni. A magánorvosok nyugdíjintézetének régóta vajudó és méltányos kérdése is előbbre segíthető az állami hozzájárulás meghatározásával. Kész az új fürdőtörvény is.

A gyermekvédelem terén a kormányzat az 1910. év folyamán kiadott belügyminiszteri rendeletekben érvényesülő azon elvi irányzatot fejleszti tovább, mely a Széll Kálmán idejében az állami gyermekvédelem megalkotásakor lefektetett elveknek megfelelően, azt biztosítja — a magasztos intézmény igazi, helyesen felfogott hivatásának érvényesítésével — hogy azok a gyermekek részesülhessenek az állam védelmében, akiknek erre a védelemre az állam nemesen felfogott kötelessége szempontjából — joguk van.

Czéltudatos intézkedések készülnek a csendőrség bevált intézményének további fejlesztése érdekében is. Ha programok hirdetése volna a mai kormányzat rendszere, még több a belügyminiszteriumban készülő reformról lehetne megemlékezni, de így sok nagy horderejű munkalatról előreláthatólag csak akkor fog a nyilvánosság tudomást szerezni, amikor azokat a belügyminiszter leteszi a Ház asztalára. Azt azonban állandóan hangoztatjuk, hogy valódi közigazgató vármegye, csak a kinevezési rendszer életbeléptével fog megvalósulni.

Bizonyos az, hogy a régi időkben, a maga korában a vármegyei szervezet nálunk egy a többi népeket e tekintetben talán megelőző helyes közigazgatási, helyes alkotmányos szerv volt. Bizonyos az is, hogy ideális dolog volt, midőn az összes értelmiséget és vagyont összefoglaló vármegyei közönség saját kebeléből hat esztendőre megválasztotta a tisztviselőket, akik aztán hat év multá-

val számot adtak sáfárkodásukról, s ha megfelelték, megmaradtak, ha nem feleltek meg, újakat választottak helyükbe. Ez az állapot a régi időkben, az akkori viszonyok között talán ideális volt! . . . Azonban változtak az idők és a vármegye ma már nem a régi. Ma már a tisztviselők teendője egész életpálya. Ilyen körülmények között azt, hogy hat évenként az a tisztviselő mindig odaálljon azok elé, akik felett bíraskodást gyakorol, akiknek összes ügyeit intézi, s azoknak mintegy kegyétől függjön, a vármegye mai állapota és a vármegyét ma alkotó közönség mellett ezt aligha tarthatni helyesnek és megengedhetőnek.

Addig is azonban, amíg ez bekövetkezne, szükséges a közigazgatási szakképzés kérdésének a megoldása, hogy ne fordulhasson elő többé az az eset, hogy az egyetemet alighogy elvégzett ifju szolgabíróvá választassék meg, aki itél magánjogi ügyekben, kihágási ügyekben, nyomozásokat folytat stb., holott olyan egyénre, akinek a közigazgatás terén még semmi gyakorlata nincs és így a mai kor igényeinek meg nem felelhet, az ilyen nagy felelősséggel járó munkakört nem lehet rábízni. Az 1883. I. t.-cz. rendszeresítette a közigazgatási szakvizgát, azonban a törvénynek ezt a részét mindeddig életbe nem léptették. Ha a vármegyei tisztviselőknek biztosítjuk a kellő megélhetést, akkor joggal megkívánhatjuk azt is, hogy megelőző gyakorlat után tegyék le a gyakorlati szakvizgát.

POLITIKAI HIREK.

Az eddigi bekekezdés sikertelensége már kétségtelen és ezzel együtt kétségtelenné vált az elnökvalóság bekövetkezése is. Berzeviczy Albert a munka-pártban kijelentette, hogy a házelnökségről lemond és ezt az elhatározását hétfőn terjeszti a Ház elé.

A képviselőház elnökének ezt a kijelentését hosszas tárgyalások előzték meg. Gr. K h u e n - H e d e r v á r y személyesen kezdte meg a helyzet tisztázására irányuló tanácskozásokat.

Berzeviczy lemondásának hírére a munka-párt többsége T i s z a István házelnöksége mellett foglal állást. A legtöbben biznak abban, hogy Tisza az elnökséget elvállalja. Jól tudják, hogy Tiszával szemben az ellenzék különös agresszivitással szándékozik fellépni, azért a párt harsos tagjai el vannak készülve arra, hogy minden olyan támadást visszautasít, amely Tisza István személye ellen irányul.

A munkapártnak egyrésze még mindig bizik abban, hogy nem kerül a sor az ultima rációra. Bizodalmukat helyezik az ellenzéknek szinte demonstrált bekeszándékában s legalkalmasabbnak találják, hogy — tárgyalatván a költségvetés — e jelen-

tekeny idő alatt megszülethetik az új tárgyalási alap és ez alapon a béke.

K h u e n - H e d e r v á r y gr. miniszterelnök értekezletre hívta magához a kabinet tagjait. Nem formális minisztertanács volt ez, hanem csak bizalmas megbeszélést folytattak, a melyen a felvetett kibontakozási tervek részleteit és várható kimenetelét vitatták meg. Hír szerint béketervekben a kormány éppen nem szűkölködik. Legutóbb ellenzéki részről juttattak olyan kibontakozási tervet a miniszterelnökhöz, amely a Justh-párt számára is megkönnyíti a esatlakozást a bekekezdéshez.

A kormány egyáltalában nem idegenkedik attól, hogy még egyszer megkísérelje a békés kiegyenlítést. Ennek a felfogásnak szószólója különösen L u k á c s László pénzügyminiszter, akinek ma is az az álláspontja, hogy még nincs kimerítve minden eszköz, amelylyel a békés kibontakozást el lehet érni. Pedig csak akkor kell az erősebb rendszabályokhoz folyamodni, ha semmi egyéb mód es ut nem marad hátra. Az újabb bekekezdés főlvetelére döntő hatása lesz az az értekezlet, amelyet a miniszterelnök a munkapárt vezető férfival fog tartani.

Ügyetlen az ellenzék erőlködése, melylyel a bekekezdés sikertelenségének ódiáját a kormányra akarják hárítani. Ennek a kétségbeesett kísérletnek az volna a taktikai célja, hogy a következő harczért a kormányt tegyék felelőssé, és hogy a maguk tehetetlenségét és egymás közti meghasonlását az ország előtt elleplezzék.

Mivel azonban szerecsére ma már az országnak módjában van, hogy a hírlapok útján figyelemmel kísérhesse az eseményeket és maga alkossa meg véleményét, az ellenzék silány taktikája nem sikerülhet. És nem fog nekik sikerülni elhomályosítani azt a tény, hogy képteleneknek bizonyultak még arra is, hogy egységes pontozatokba foglalják bekekezdéseiket.

A lefolyt bekekezdés csak azt bizonyította be, hogy az ellenzéki pártok maguk között meghasonlásban vannak. Álláspontjuk a legfontosabb problémákra nézve elesen elter és hogy csak rombolni és megakasztani képesek. Az építő bekes és hasznos munka terén pedig még addig sem képesek eljutni, hogy a normális parlamenti rend helyreállítására legalább egy valamennyiök által elfogadott pontot nyújtsanak.

Panaszok.

A vármegyei függetlenségi párt sajtó-organuma újabbán br. Bánffy Kázmír alispán ellen panaszodik, hogy a párt dicső és neves vezereit kibuktatni engedte a törvényhatóság több bizottságából. Elhisszük, hogy faj, sőt nagyon fájhat a folytonos minden vonalon való letörés, de ennek okát nem a párton kívül állókban, hanem éppen benn a pártnak, sőt a párt vezető embereinek fogyatékságában és gyengeségeiben kellene keresnie. T e l e k i Árvédet és W e s s e l e n y i Ferenczet siratja, kik bizottsági üléseken évek óta soha sem jelentek meg. Az 1876. évi VI. törvényzikk 77 §-a a következőket mondja: „Aki egy fél éven át egy ülésben sem jelent meg és elmaradását minden alkalommal kellően nem igazolta, elveszti bizottsági tagságát és a

legközelebbi választásnál újra nem választható.”

A törvény szavai világosak. S csak természetes, hogy az, a ki bizottsági tagok tevékenységének ellenőrzésére első sorban van hivatva, szabadon engedte érvényesülni a megyebizottság nagy többsége akaratának megnyilvánulását, ha az mindjárt a függetlenségi pártnak fájdalmat és keserűséget is okozott. Asztalos és Fogarasi bár ülésekre igen sokat jártak és még többet beszéltek, kibuktak, mert megválasztásukat nem a népszerűségnek, nem a közbizalomnak, vagy elismerésnek, hanem egyes pártfogásának és az akkori, reájok nézve szerencsés szituációknak köszönhettek. Fogarasira nézve (mennyit szerepel ez a név!) pedig éppen szerencse, hogy gyakori elmaradását az örökösén kéznél levő orvosi bizonyítvánnyal nem kell miudegyre igazolnia. És az ok kibukása miatt hálátlan az alispán? De egyáltalában mivel kötelezte le br. Bánffy Kázmír alispánt a függetlenségi párt oly nagy hála, hogy miatta adandó alkalommal ily nyiltan szemrehányást tesz neki. Bánffy Kázmír bárót nem a függetlenségi párt „szemelte ki” alispánként, hanem sok évi szorgalmas munkássága és kiváló egyéni képességei tették arra érdemessé.

Elbizakodottsága függetlenségi párt részéről vele szemben érdemekkel kérkedni akkor, amidőn éppen a párt kapaszkodott örökösön beléje s éppen a párt ment el a kapaszkodásban még annyira is, hogy határozott 67-es létere választotta meg disztagei sorába.

Egyébiránt pedig méltóztassék elhinni, hogy a bizottságok ezután is csak meglesznek valahogy és nivójuknak csökkenéstől igazán csak a cikkiró ur felti azokat.

Vármegyei tanitógyűlés.

Folyó hó 4-én népes tanitógyűlés volt Nagyenyeden az állami fiúiskola nagytermében. A gyűlés főpontját Nagy Lajos elnök meleg ünneplése képezte, elnöki működésének 25 éves évfordulója alkalmából. Fejes Áron egyes. tag kb. a következő szavakkal üdvözölte a jubilánst:

A jubilánsban az emberi törekvéseket, erényeket, eszményeket dicsőítve, rámutat arra, hogy 30 éves tanári és igazgatói munkásságával s 25 éves tanitóegyesületi elnöki tevékenységével minő szolgálatokat tett a nemzeti kultúrának s mennyiben karolta fel a népoktatásügy érdekeit. Mint egyesületi elnök tartalmas értekezéseivel irányította a tanitóság működését; az egyesület alapításában részt vett; létesítette a gyám- és temetkezési segélyegyesületét, a Jókai-alapot s a kolozsvári Tanitók Házánál 4000 koronás alapítványt. A tanitóság a jubiláns érdemeit elismeri és becsüli. Ez alkalomból sikerült arcképet is elkészíttetnie az egyesület, jeleül a tiszteletnek, szeretetnek. Az arcképre mutatva kiemeli, hogy mit tanulhat a tanitóság Nagy Lajostól; megtanulhatja a kitartó munkásságot, odaadó ügyszeretetet, őnzellen buzgóságot, nemes idealizmust. Végül Isten áldását kérte életére.

Nagy Lajos elnök meghatottan mondott köszönetet a meleg ünneplésért, megköszönve a tagok rokonszenvét, mely e szép megtiszteltetést eredményezte.

Kinos meglepetést keltett Szentpéteri János gyulafehérvári ujonnan kinevezett

igazgató napirend előtti felszólalása, ki ugy latszik, szereplési viselkedéséből egyes kérdések kezdeményezőjének akarja magát feltolni.

A tanítói fizetésrendezésről akart perorálni. Az elnök, mint illetéktelen felszólalótól, a használt hangmodor és durva kifejezések miatt a szót kénytelen volt megvonni. Általános megbotránkozást keltő felszólalása után a gyűlés ismét ünnepélyes hangulatba ment át.

H a k l N. L a j o s orsz. zeneoktatási felügyelő ügyesen mutatta be a legújabb énekoktatási rendszert. Mely és sokoldalú tanulmányából sokat merithettek a jelen voltak.

K i s s J e n ő elhunyt kartársáról Balla Istvánról tartott emlékbeszédet. Utolsó pontja volt a közgyűlésnek a tisztujítás, mely küzdelmesnek ígérkezett ugyan, de szerencsés egyhangú megoldást nyert.

Megválasztottak: diszelnökök: N a g y L a j o s, tiszteletbeli tagnak: N e h é z J á n o s, elnökök: J o v i á n A n t a l, alelnökök: K ö v é r J á n o s és E r t i l V e n d e l, főjegyzőnek: D e r z s y J e n ő.

Közgyűlés után közebédre gyűltek össze, hol különös lelkesedéssel ünnepeltek Nagy Lajost és Fejes Áront.

HIREK.

— **Kinevezések.** Szász József főispán Tóbis Jenő városi tanácsost a nagyenyedi állami elemi iskolák gondnokságába rendes taggá kinevezte. — A király az igazságügyminiszter előterjesztésére H a m p e l E n d r e gyulafehérvári törvényszéki jegyzőt ugyanoda albiróvá nevezte ki.

— **Athelyezés.** A honvédelmi miniszter Birta Sándor nagyenyedi m. kir. honvéd századost és Oláry Sándor m. kir. honvéd hadnagyot Nagyváradra helyezte át.

— **Uj püspökök.** Az István Vilmos halálával megüresedett szombathelyi püspökséget gróf Mikés János székelyudvarhelyi főesperes-plébánossal, a Szabó János halálával megüresedett szamosújvári görög-szertartású római katolikus püspöki széket pedig dr. Hosszu Vazul lugosi görög katolikus püspökkel, vármegyénk szülöttével, szándéka a kormánynak betöltetni.

— **Hálás köszönetet** nyilvánított özv. Lőte Lajosné ónagyságának, ki szíves jósággal a szegény tanulókat segélyező körkarácsonyi ruha segélyezési céljaira h a r m i n c z koronát adományozni szíveskedett. Török Bertalanné, elnök.

— **Az Emke** 50 korona segélyt adott a kisenyedi ref. templom építésére. — A balázsfalvi Emke-óvoda újabb felszerelésére 120 koronát, az óvónő fizetés pótlékára 500 koronát fordított. — Az enyedi ref. temetőben nyugvó Miksa Zsuzsanna síremlékére Székely Károly szobrász tett ajánlatot. — Május—szeptember hónapokban Emke-iparcikkok után 3704 kor. 90 f. folyt be.

— **Edison villamos színház** ma vasárnap két nagy előadást tart, d. u. 4 és este 8 órakor. A műsor sorrendje: 1. A kettős Trapéz. (Eredeti felvétel, gyönyörűen színezve.) 2. Az északi tenger jéghegyei. (Természetes felvétel.) 3. A nagylelkű orvos. (Dráma.) 4. Moricz, mint örökhagyó nagybácsi. (Humoros.) 5. Ábrahám feláldozása.

(Bibliai történet, gyönyörűen színezve.) 6. Christian nem tud nevetni. (Humoros.) 7. Péter a ragadós ember. (Reodkívül nevetető.)

— **Katonai jelentkezések.** A sor alá kerülő idegen illetőségű állításkötelesek évente november havában jelentkezni kötelesek tartózkodási helyük előljárásgánál, illetve a katonai ügyosztálynál. Az idén az 1889, 1890 és 1891 években született hadköteleseknek kell jelentkezniük. A jelentkezés elmulasztását büntetik.

— **A református egyház előljárásga** felhívja az egyháztagok figyelmét arra, hogy az 1912. évi egyházi rovatál, illetve templom fenntartási járulék lista f. hó 5-től 20-ig közszemlére ki lesz téve az egyház várbeli gyűléstermében, hol bármely adózó egyháztag megtekintheti s a reá vonatkozó kirovás ellen a jelzett idő alatt esetleges észrevételeit megteheti s a presbiterium elnökéhez írásban be-nyújthatja.

— **Uj állami alapítás.** A földművelésügyi miniszter a sertésvész elleni eredményesebb küzdelem érdekében egy nagy koncepcióju tervet készült megvalósítani. A miniszter a szérumtermelést szabályozni akarja, magát a termelést pedig állami felügyelet alá szándékozik hozni. Mindezeket egy direkt erre erre a célra alakuló és igen természetesen, egy elsőrangú bank által létesítendő új részvénytársaság fogja megvalósítani.

* **Gondos anyák figyelmébe.** A gyermekbetegségek ellen való legjobb védekezés az, ha gyermekeinket erőssé, edzette és a ragályos betegségekkel szemben ellentálló képessé tesszük. Az angol gyermek halandóság azért sokkal alacsonyabb mint a miénk, mert a fent elmondottakra ott kiváló gond fordítottatik s nincs család, hol a gyermekek a hideg évszak alatt ne fogyasztanak a csukamájolajat, mert e szer az, mely óriási nagy táperezénél fogva kiváló eredményeket idéz elő. Igaz, hogy a gyermekek nem szívesen vettek be e szert, de mióta a Zoltán-fele csukamájolaj forgalomba jött, azóta minden kifogás elesik s e kiváló szer elterjedése oly nagy, hogy kevés családnál hiányzik s minden gyermek szívesen veszi.

298 1-10

— **Elfüstölt milliók.** A magyar király dohányjövédéki központi igazgatóság most teszi közzé a dohányzásnak ez év január elsejétől augusztus végéig terjedő statisztikáját. A statisztika adatai szerint ez alatt az idő alatt 17 590 kgr. burnótot fogyasztottak el, míg a pipadohányból 396,661,675 csomag kelt el. A burnót fogyasztásban csaknem 17 százaléknyi esés, a pipadohányban pedig másfél százalék emelkedés mutatkozott. A szivarok körül a regalitásból 2,658,300 darab, a trabukoból 20,197,100 darab, britanikából 12,825,400, millaresből 973,400, operasból 2,449,500, kubából 56,577,700, rositából 5,282,100, portorikoból 69,575,996, finom virginiaiból 6,532,450, brasil virginiaiból 702,300, vegyes külföldi szivarokból 179,222,280, rövid szivarból 18,200,287, deliciasból 370,895, vevey longs szivarból pedig 653,050 darab fogyott el. Általában a szivarok kelen-dőségében 2.5 százalék esés konstatalható. A cigaretták közül a szopóka nélküli nilusból százas dobozokban 12,900, huszas dobozokban 341,580 darab kelt, szopókával ellátott nilust százasdobozokban 46,800, huszas dobozokban 819,160 darabot adtak el, Sztambulból 3,824,000, szultánból 11 millió 140,615, királyból 26,960,740, hunniából 3,034,630, memfisből 12,255,700, hölgyből 542,427,772, her-

czegovinából 46,555,700, sportból 74,547,300, dunából 7,692,880, jenidgeből 5,095,400, drámából 547,488,600, virginiaiból 112,610,000, magyar cigarettából pedig 182,842,600 darabot adtak el. A fogyasztás 2.7 százalékkal emelkedett. Valódi havanna szivarból mindössze 17,700 darab kelt el, a mi 33.1 százalék esésnek felel meg. Pénzértékben összesen az általános forgalomban lévő gyártmányok után 88,687,414 korona, a belföldi különlegességi gyártmányok után 9,324,698, a külföldi különlegességi gyártmányok után pedig 1,965,250 korona folyt be az államkincstárba. Ez az összeg a múlt év hasonló időszakában elért forgalomhoz képest 6.7 százalék emelkedésnek felel meg.

* **Aki székrekedésben szenved,** bajától a legbiztosabban a **Ferencz József**-keserűviz használata által szabadul meg, mert ez nem csak gyorsan, biztosan és enyhén hat, hanem kellemetlen mellék- vagy utóhatásai sincsenek. Szerencsés és a világon egyedülálló vegyi összetételénél fogva a gyógyszerárakban és kereskedőknél kapható valódi Ferencz József-viz még az étvágyát is emeli. Kitűnő voltát tanúsítja többek között a következő szaktekin-télyű nyilatkozat: Évek óta használom a természetes Ferencz József-keserűvizet úgy a klinikán, mint a magán-gyakorlatban, mert ez anélkül, hogy kellemetlenségeket okozna, gyorsan és biztosan hat. Baccelli G. tanár, a római kir. egyetem, az orvosi klinika igazgatója.

Méltóságos Br. Kemény Árpád
uradalmi

borainak elárusítása

CIRNER J. JÓZSEF

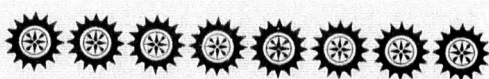
fűszer és csemege kereskedésében

NAGYENYED.

Telefon 53.

Telefon 53.

303 1—

Mosó-, vasaló és tisztító-intézet.

Van szerencsem a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy

mosó-, vasaló és tisztító-intézetemet

Viz-utca 6. sz. alól

Tövis-u. 16. sz. alá helyeztem át.

Elvállalok mindennemű férfi- és női ruhák, továbbá női kelengyék és kézimunkák tisztítását jutányos árak mellett.

A nagyérdemű közönség további szíves pártfogását kéri tisztelettel

Izsó Istvánné.

Nagyenyed,

Tövis-u. 16. sz

107 —

Alsó-Fehér vármegye alispánjától.

10615—1911. alisp. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Alsó-Fehér vármegye központi és járási hivatalai 1912—1917. évi nyomtatvány szükségletének biztosítása céljából Nagyenyeden 1911. évi november hó 29-én délelőtt 10 órakor az alispáni hivatalban nyilvános versenyárgyalást fog tartatni.

Megjegyzem, hogy csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett s közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Az ajánlatok legkésőbb **1911. évi november hó 26-án délelőtt 11 óráig** a vármegyei iktató hivatalhoz adandók be.

A versenyárgyaláson az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek. A szállítás odaitelésének jogát az ajánlott árakra való tekintet nélkül fentartja a hatóság magának.

A szállítandó nyomtatványok részletes jegyzéke, ajánlati minta és szállítási feltételek a megyei levéltárakhoz beküldendő 45 fillér postabélyeg ellenében ajánlva fognak érdeklődőknek megküldetni.

Az ajánlatok elfogadása felett alispán, fellebbezés esetén pedig végső fokon m. kir. Belügyminiszter határoz, s ajánlattevők ajánlataikkal végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

A szállítás elnyerője a szállítandó összes nyomtatványokat teljesen a hazai ipar révén tartozik beszerezni s e kötelezettsége tekintetében úgy az alispáni hivatal, mint a m. kir. kereskedelmi muzeum illetve kereskedelmi minister szakközegei ellenőrzésének magát aláveti.

Nagyenyed, 1911. évi október hó 31-én.

Br. Bánffy Kázmír
alispán.

302 1—1

1212—1911. vegreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1911. évi Sp. 894 3. számú végzése következtében Dr. Garda Kálmán ügyvéd által képviselt Alsófehérmegyei Gazdasági Egyesület javára 600 kor. s jár. erejéig 1911. évi augusztus hó 11-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1000 koronára becsült következő ingóságok, u. m. a nagyenyedi könyvnyomda és papíráruháznál kiállított 41, 42, 43, 44, 45 számú egyenként 200 kor. névértékű részvény nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1911. évi V. 6824. számú végzése folytán 600 kor. tőkekötés, ennek 1911. év június hó 8. napjától járó 5%-os kamatai, 1/2-ad százalékos váltódíj és eddig összesen bíróság már megállapított költségek erejéig, Nagyenyeden a városháza előtt leendő megtartására **1911. évi november hó 6-ik napjának délelőtti 11 órája** határidőül kitzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. törvényezik 107. és 108. §-ai

értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsárton alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatják s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Nagyenyeden, 1911. évi október hó 3. napján.

Gajzágó Simon,
kir. bíró, végrehajtó.

301 1—1

4813—1911. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbírósnak mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Garda Kálmán ügyvéd által képviselt Léb János nagyenyedi lakos végrehajtónak Jancsó Albert nagyenyedi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 81 kor. 50 fill. tőke, ennek 1910. évi szeptember hó 26. napjától járó 5%-os kamata, eddig összesen megállapított 18 kor. 70 fill. hátralékos per- és végrehajtási költség, valamint ezen árverési kéreleért ezuttal megállapított 10 kor. és a meg felmerülő költségek, valamint a csatlakozottnak ezuttal kiadott Alsófehérmegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. társaságnak 300 kor. tőke és 200 korona tőke s jár. iránti kötelezése kielégítése végett az 1881. LX. t.-cz. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében a nagyenyedi kir. járásbírósnak területén levő a nagyenyedi 714 sz. tkjvben A + 2 rdsz. 1572 hrsz. a foglalt s végrehajtást szenvedett tulajdonaul felvett ingatlanra 952 koronában megállapított kiküldési árban elrendeltetik.

1. A fennebb megjelölt ingatlanok az **1911. évi november hó 28-ik napján** d. e. 11 órakor alulírt teleshírvényi hatóság hiv. helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a hirdetményben körülírt kiküldési ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adottnak.

2. Árverezni szándékozók az 1908. évi XLI. t.-cz. 21. §-ában említett kivétellel tartoznak az ingatlanok kiküldési árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-czik 42. §-ában jelzett árfojlyammal számított óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bíróságnál letétele történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű leteti elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles nyomban a kiküldési ár százaléka szerinti megállapított bánatpénzt az általa ígértár ugyanannyi százalékaig kiegyesítenni, — mert ellenes-then az árverés az 1908. évi XLI. t.-cz. 25. §-a értelmében fog folytatatni.

Nagyenyed, 1911. évi július hó 26-án.

A kir. járásbírósnak mint teleshírvényi hatóság.

Dr. Bottlik István,
kir. járásbíró.

296 1—1

3185—1911. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbírósnak mint teleshírvényi hatóság közhírré teszi, hogy Korányi Viktor budapesti cézég végrehajtónak Fróniusz Márton és Társai monorai lakosok végrehajtást szenvedők elleni 2900 kor. s jár. iránti végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 2900 koronára tőke, ennek 1910. évi d. e. zember hó 1-től járó 6%-os kamatai, 225 korona 46 fillér eddigi, valamint a jelenleg 22 kor. 40 filléren megállapított, ugy a meg felmerülő költségek, valamint a csatlakoztatott Balázsfalvi Takarékpénztár r.-t. javára a 106, 366, 320, 647, 851 sz. tkjvekre vonatkozólag 106 kor. tőke és jár., Szűcs Odón budapesti cézég javára a 366, 495, 496, 304, 648, 731, 752 sz. tkjvekre vonatkozólag 9377 kor. 60 fill. tőke és jár., a 320, 431, 647, 648, 752, 851 sz. tkjvekre vonatkozólag 9325 kor. 56 fill. tőke és jár., a Pátria Balázsfalvi Takarékpénztár r.-t. javára a 648 sz. tkjve vonatkozólag 48 kor. tőke és jár. felhajtása végett az 1881. LX. t.-cz. 144, 146, 147, továbbá az 1908. XLI. t.-cz. 21, 24, 25 és 26 §-ai értelmében íj. Deppner György végrehajtást szenvedőnek a monorai 366 sz. tkjvben A + 16 rdsz. 652 hr. sz. szántójára 99 kor., — a 17 rdsz. 1182, 1183 hrsz. réjtjére és szántójára 495 kor., — a 18 rdsz. 1186 hr. sz. szántójára 378 kor., — a 19 rdsz. 1189/2 hrsz. szántójára 70 kor., — a 20 rdsz. 1190 hrsz. lege őjére 19 kor., — a 21 rdsz. 2586/1, 2286/2 hrsz. szántó és kertjére 26 kor., — a 23 rdsz. 3106 hrsz. szőlőjére 100 kor., — a 24 rdsz. 3424 hrsz. szőlőjére 12 kor., — a 25 rdsz. 3433 hrsz. szőlőjére 6 kor., — a 26 rdsz. 3495, 3496 hrsz. szőlőjére 228 kor., — a 27 rdsz. alá bejegyzett 4481/656580 rész közös erdőből jut. lé-

kára 121 kor., — a 28 rdsz. alatt bejegyzett 2241, 666580 rész közös erdőből jutalékára 90 kor., — Fróniusz Mártonnak a 495 sz. tkjvben A + 3 rdsz. 1193 hrsz. szántóból felerész jutalékára 50 fill., — a 4 rdsz. alá bejegyzett 4482, 656580 rész közös erdő jutalékából fele részére 60 kor. 50 fill., — a 496 sz. tkjvben A + 9 rdsz. 1213 hrsz. szántójára 169 kor., — a 10 rdsz. 2948 hrsz. szőlőjére 156 kor., — a 11 rdsz. 2435 hr. szőlőjére 54 kor., — a 12 rdsz. 1214 hrsz. szántójára 89 kor., — a Fróniusz Márton és Deppner György Fróniusz Sárának a 304 sz. tkjvben A + 6 rdsz. 571 hrsz. kertből 5/8 rész jutalékára 49 kor. 35 fill., — a 8 rdsz. alá bejegyzett 4482, 656580 rész közös erdő jutalékából 5/8 részesedésére 75 kor., Deppner Györgynek a 320 sz. tkjvben A + 1 rdsz. alá bejegyzett 1241, 656580 rész közös erdő jutalékából megillető 1/4 részesedésére 22 kor. 50 fill., — a 431 sz. tkjvben A + 14 rdsz. 1719 hrsz. rétből 1/16 rész jutalékára 4 kor. 87 fill., — a 647 sz. tkjvben A + 27 rdsz. 1180 hrsz. legelőből 1/4 rész jutalékára 8 kor. 50 fill., — a 28 rdsz. 1184 hrsz. szántóból 1/4 rész jutalékára 10 kor. 50 fill., — Fróniusz Mártonnak a 648 sz. tkjvben A + 1 rdsz. 439, 440, 441, 442 hrsz. kő és földhész beltelkére 879 kor., Deppner György Fróniusz Sárának a 731 sz. tkjvben A + 1 rdsz. 1196/1/2 hrsz. szántójára 49 kor., — 2 rdsz. 1196/1/7 hrsz. szántójára 24 kor., — a 3 rdsz. 1197/1/2/7 hrsz. szántójára 29 kor., Grail Györgynek a monorai 742 sz. tkjvben A + 4 rdsz. 995, 996 hrsz. rét és szántóból 1/14 rész jutalékára 16 kor. 50 fill., Fróniusz Mártonnak a monorai 752 sz. tkjvben A + 1 rdsz. 1197/1/2/5 hrsz. szántójára 17 kor., Deppner Györgynek a 851 sz. tkjvben A + 2 rdsz. 1184 hrsz. szántóból 1/4 rész jutalékára 10 korona 50 filléren megállapított kiküldési árban a végrehajtási árverést elrendelte, és hogy fentebb megjelölt ingatlanok **1911. évi november hó 27-ik napján** d. e. 10 órakor Monora községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési árban, illetve kétharmadán alól nem fognak eladottnak.

Az, aki a kiküldési árnál magasabb ígértet tett, s ha többet ígérti senki sem akar, köteles nyomban a kiküldési ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegyesítenni, — ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígértet figyelmen kívül marad és az árverésen mely azonnal folytatandó, többé részt nem vehet.

Árverezni szándékozók a kir. kinstár kivételével kötelesek az ingatlanok kiküldési árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfojlyammal számított óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénzt csak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek alólírt teleshírvényi hatóságnál és Monora községében megtekinthetők.

A kir. járásbírósnak mint teleshírvényi hatóságtól.
Balázsfalva, 1911. évi augusztus hó 3. napján.

Schwartz,
kir. járásbíró.

297 1—1

Elsőrangú szabás és munka!

Értesítés!

Van szerencsém tisztelettel becsé-
figyelmet a városi és vidéki urí kö-
zönségnek felhívni, hogy külföldi
utamról haza érkeztem, melyen be-
vásárlásaimat eszközöltem.

Elvállalok a legújabb divat szerint
legkényesebb igényeknek megfelelő
felső kabátokat, szalonöltönyöket,
angol, sacó és skót öltönyöket.

Angol öltönyöket ma 60 kor. fel-
jebb is, kedvező fizetési feltételek
mellétt is.

Dus választék őszi és teli angol,
francia és hazai szövetekben, me-
lyekből allandó nagy raktart tartok.
N. e. urí közönség nagybecsű párt-
fogását kérve

vagyok alázatos szolgálja

GERŐ L., urí szabó.

221 13—

Nagyenyed, Fötér.

Gyászruhákat 24 óra alatt készítek.

Intanós árak!

A „Nagyszebeni Általános Takarékpénztár“

földbirtokra és szilárd anyagból épült bér- és lakházakra előnyös feltételek mellett a tőketörlesztést és a kamatokat magukban foglaló félévi egyenlő részletekben visszafizetendő

törlesztéses kölcsönöket

1000 koronán felüli összegekben 10-50 évi időtartamra nyújt
Alsó Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények
Lingner György ur által nyújtandók be.

Bővebb felvilágosításokkal szolgál:

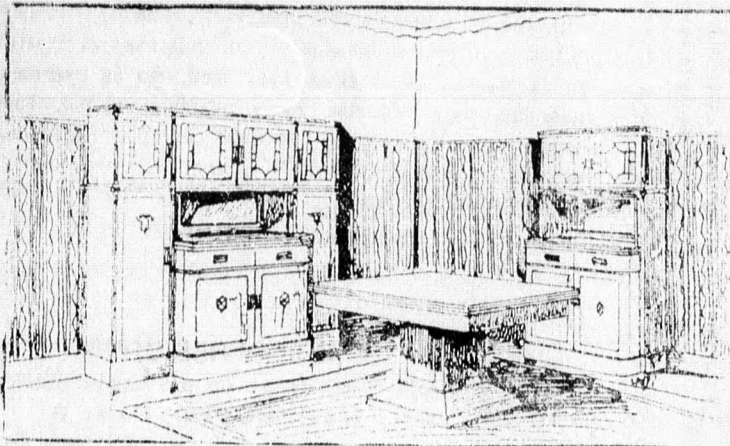
LINGNER GYÖRGY Nagyenyed. Telefon 15.

BUTOR-

RAKTAR.

KUNSGH ANTAI

épület- és bútorasztalos
NAGYENYED,

Szentkirály-utca, a vármegyeház és a kórház között.

Elvállal mindennemű épületmunkákat. Készít és raktáron tart nagy választékban saját műhelyében készült teljes lakásberendezéseket minden stílusban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, saját tervei vagy adott tervek szerint. A műhelyében készült munkákért a legmesszebbmenő jótállást vállalja. Nagy választék vas- és rézbutorokban, ugyiszintén mindennemű kárpitozott butorokban.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés

Köhögés, rekedtség és elnyalkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger

mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják s kitűnő i.űek.

Doboza 1 kor. és 2 kor.

Próba-doboz 50 fil.ér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor“ gyógyszertár

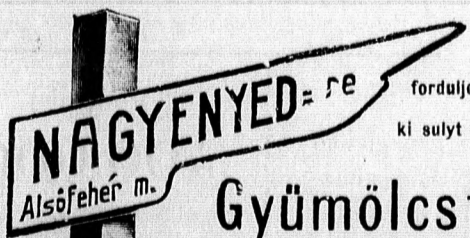
Budapest. VI., Váci körü: 77.

Éljen!

Egger mellpastillája csakhamar meggyógyított.

Nagyenyeden kapható: U. Kovács József örökösei gyógyszertárában és Dr. Odor Béla gyógyszertárában. 271 4-26

forduljon minden érdeklődő.
ki súlyt fektet elsőrendű fajtiszta anyagra

Gyümölcsfacsemeték

sétányfák, díszcserjék, tülevelűek, kerttőnővények, boggyógyümölcsűek stb.

Szőlőoltványok

európai és amerikai alma és gyökekes vesszők.
(Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai

faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Cigarettaázók!

Egyesüljétek a cigaretta örömi áremelésé miatt! Ne sajnáljátok a kis fáradságot! — Töltsetek

Jacobi Antinicotin-
hüvelyeket,
vagy „**OTTOMÁN**“ (törökfej)
és „**TIP-TOP**“ aranyzopókás
cigaretta papírt.

HIRDETÉSEK

legolcsóbban
a lap kiadóhivatalá-
ban vétetnek fel.

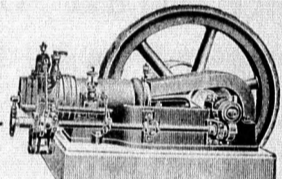
Nyersolaj Szívógáz Dízel Benzin

mótorok

és lokomobilok

miut specialitás:

Föld-
gáz
moto-
rok

Drezdai motorgyár részv.-társ.

Németország legrégebb, legna gyobb móto-
gyára

vezérképviselő:

Gellért Ignác és társa

Budapest, V., Koháry-utca 4.

(Alkotmány utca sarok.)
Kedvező fizetési feltételek. Messze menő jótállás.

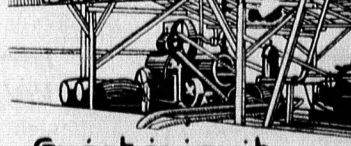
LAPP HENRIK

magyar részvénytársasága
BUDAPESTEN

Jroda: Gyár:
v. Balthary-utca 3. | X. Köbányai út 4.
Telefon: 114-16 (interurban) telefon: 157-72

ELVÁLLAL
MINDENMÉLY FŰRÁSOKAT

a legnagyobb mélységig
minden célra

Gyárt és javít
MÉLYFŰRÁSI GÉPEKET, SZERSZAMOKAT
ÉS ESZKÖZÖKET.

Legjobb referenciák!

Eladó ház.

Malom-utca 7. számú ház (új épület)
2 szoba, konyha és kamarával, villany-
világítás bevezetve, ugyszintén egy

háztelek

a Váradi kertben eladó.

Bővebbet Malom-utca 7. sz. alatt
délután 1—2 óráig.

Rákóczi-utca 75. számú ház

ELADÓ.

Értekezhetni lehet Dr. **Elekes Károly**
ügyvéd úrnál. 206 2

TÜZIFA FÜRÉSZELEST

olcsón vállal

Hegy János Nagyenyed.

Telefon-szám 67.

280 6

Legjobb ajándék

a tartós és olcsó **hazai szőttesáru** Arjegyzéket ingyen s bérmentve küld
Lingner György szövőgyára Nagyenyed

Értesítés.

Van szerencsém a n. e. közönségnek b. tudára
adni, hogy az őszi és téli idényre, „Saisonra” megér-
keztek az összes újdonságaim; u. m. nagy választék
női és leányka kabátokban, kész férfi, fiu és gyermek-
ruhákban, nagy választék hazai gyártmányu női, férfi
és gyermek cipőkben, — továbbá kalap, feadrnemü,
boák és egyéb szörme árukban, nagy választék bel- és
külföldi szövetekben.

Saját szabóműhely!

A nagyérdemü közönség további nagybecsü párt-
fogását kéri kiváló tisztelettel.

Berkovics Béla

női, férfi divat és uri szabó üzlete
NAGYENYED, Fötér 3

28 17—

Saját műhelyemben a legkényesebb ruhák is
24 órán belül elkészülnek.

Szolid és pontos kiszolgálás!

MENDEL SÖRFŐZŐDE ÉS KERESKEDELMI R.-T.

TORDA.

Alsófehérmegyei raktarak:

Nagyenyedi főraktár

házi kezelésben

Wohner Rudolfnál Szentkirály-u.

Gyulafehérvár:

Weill Bélánál.

Tóvisen:

Nemayer Mihálynál.

Balázsfalvan:

Dániel Ferencznél.

Ajánlja a Magyar Védő Egyesület által és a
femesvári nemzetközi kiállításon legnagyobb díj-
al, a „Grand-prix“-vel kitüntetett

tordai Korona-sörét.

Továbbá bajor módra gyártott sötét

MALÁTA (Bock)

és nehéz világos

dupla márcziusi söreit.

Figyelem!

Csak akkor kap eredeti

tordai Korona-sört,

ha a cég vignettája az
üvegen rajta van!

104 1—

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Részvénytőke 600.000 korona.	Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezesre, értékpapirokra, sorsjegyekre, jóhitelü pénz- intézetek részvényeire. Vásárol és elad értékpapírokat. Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értéke- ket kevés őrzési díj mellett. Idegen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. Állandó betétet a legkedvezőbb kamatláb mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapiokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.